

Bruxelles, 25. studenoga 2024.
(OR. en)

15842/24

SOC 844
ANTIDISCRIM 160
EMPL 579
FREMP 431

NAPOMENA

Od:	Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)
Za:	Vijeće
Br. preth. dok.:	15547/24
Predmet:	Nacrt zaključaka Vijeća o poticanju socijalne uključenosti osoba s invaliditetom putem zapošljavanja, razumne prilagodbe i rehabilitacije - <i>odobrenje</i>

1. Predsjedništvo je pripremilo Nacrt zaključaka Vijeća o poticanju socijalne uključenosti osoba s invaliditetom putem zapošljavanja, razumne prilagodbe i rehabilitacije
2. Radna skupina za socijalna pitanja razmotrila je zaključke 6. rujna i 1. listopada 2024.
3. Odbor stalnih predstavnika 22. studenoga 2024. potvrdio je dogovor postignut o nacrtu zaključaka Vijeća kako je naveden u Prilogu dokumentu 15547/24.
4. Tekst iz Priloga istovjetan je tekstu koji je potvrdio Odbor stalnih predstavnika (dok. 15547/24), pri čemu je jedina razlika izostanak formatiranja¹.
5. Vijeće se poziva da odobri tekst nacrt zaključaka kako je naveden u Prilogu.

¹ Točke su ponovno numerirane uzastopnim redoslijedom.

**Nacrt zaključaka Vijeća
o poticanju socijalne uključenosti osoba s invaliditetom
putem zapošljavanja, razumne prilagodbe i rehabilitacije**

UVAŽAVAJUĆI DA:

1. Ljudsko dostojanstvo, jednakost i poštovanje ljudskih prava temeljne su vrijednosti Europske unije, kako je utvrđeno u Ugovoru o Europskoj uniji i Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Unija je predana borbi protiv socijalne isključenosti i diskriminacije te podupiranju uključivanja osoba s invaliditetom.
2. Unija je pristupila Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD), a ratificirale su je sve države članice. Stranke Konvencije obvezale su se poduzeti sve djelotvorne i potrebne mjere za promicanje, zaštitu i osiguravanje potpunog i ravnopravnog uživanja ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom, uključujući promicanje jednakosti i zabranu diskriminacije. To uključuje osiguravanje pristupačnosti i razumne prilagodbe u svim područjima života, uključujući, na primjer, obrazovanje i osposobljavanje, zapošljavanje, socijalne usluge i usluge potpore te zdravstvenu skrb. Stranke su se obvezale i na uspostavu sveobuhvatnih usluga i programa za osposobljavanje i rehabilitaciju, posebno u području zdravstva, zapošljavanja, obrazovanja i socijalnih usluga, kao i usluga i programa kojima se promiče jednako pravo na neovisno življenje i život u zajednici. Stranke su se također obvezale da će se intenzivno savjetovati s osobama s invaliditetom i aktivno ih uključiti u proces razrade i provedbe zakonodavstva i politika koje se na njih odnose i to putem organizacija koje ih predstavljaju.

3. Europski stup socijalnih prava može poslužiti kao vodič za Europu koja je pravedna i uključiva i koja nudi brojne prilike. Sva načela Stupa relevantna su za osobe s invaliditetom, posebno 17. načelo stupa, u kojem se naglašava važnost njihove socijalne uključenosti.
4. U Strategiji o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. („Strategija EU-a za osobe s invaliditetom”) utvrđena su područja rada koja su posebno važna za njihov pristup pravima na ravnopravnoj osnovi s drugima te za borbu protiv nejednakosti. Strategijom EU-a za osobe s invaliditetom nastoji se poboljšati život osoba s invaliditetom koordiniranim djelovanjem na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Naglašava se važnost osiguravanja dostojne kvalitete života i neovisnog življenja, za koje su ključne visokokvalitetne socijalne i zdravstvene usluge te usluge zapošljavanja, uključivo stanovanje bez prepreka, cjeloživotno učenje i odgovarajuća socijalna zaštita, kao i važnost pristupačnosti, koji omogućuju uživanje prava, autonomije i ravnopravnosti. Utvrđuje se da bi države članice i sve institucije i agencije EU-a pri osmišljavanju, provedbi i praćenju politika, zakonodavstva i programa financiranja trebale uzeti u obzir potrebe osoba s invaliditetom putem ciljanog djelovanja i uključivanja tog pitanja u politike. Ujedno se promiče međusektorska perspektiva.
5. U Strategiji EU-a za osobe s invaliditetom prepoznaje se da je poticanje pristupa visokokvalitetnim i održivim radnim mjestima ključno za socijalnu uključenost osoba s invaliditetom te se države članice pozivaju da do 2024. postave cilj povećanja stope zaposlenosti osoba s invaliditetom i smanjenja razlike u stopi zaposlenosti između osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta. Odgovaranjem na te izazove podržao bi se napredak u ostvarenju glavnih ciljeva i nacionalnih ciljeva u pogledu stope zaposlenosti do 2030.

6. Komisija je kao jednu od sedam vodećih inicijativa Strategije EU-a za osobe s invaliditetom predstavila paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom – niz smjernica i praksi koje obuhvaćaju praktične korake i primjere koji se odnose na selekciju kandidata koji su osobe s invaliditetom te njihovo zapošljavanje i zadržavanje radnog mjesta. U dokumentu „Razumna prilagodba na radnom mjestu – smjernice i dobri primjeri iz prakse” (dalje u tekstu „Smjernice”) navode se informacije, praktični primjeri i upućivanja koji pomažu poslodavcima da ispune zahtjev razumne prilagodbe; osim toga, utvrđuju se uloge i odgovornosti različitih aktera, kao i različite faze u kojima bi se takva prilagodba trebala osigurati.
7. Obveza razumne prilagodbe potrebama osoba s invaliditetom utvrđena je u Direktivi 2000/78/EZ, kojom se uspostavlja opći okvir za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja.
8. U Preporuci Vijeća o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju prepoznaje se da subjekti socijalne ekonomije mogu otvarati i zadržati visokokvalitetna radna mjesta, čime se doprinosi socijalnoj uključenosti skupina u nepovoljnom položaju i nedovoljno zastupljenih skupina, uključujući osobe s invaliditetom, i njihovu uključivanju na tržište rada te osiguravanju jednakih mogućnosti za sve.

9. Vijeće je u Zaključcima Vijeća o strategiji o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. i Zaključcima Vijeća o uključivanju osoba s invaliditetom na tržište rada, donesenima 2021. odnosno 2022., isto tako naglasilo da se osobe s invaliditetom i dalje suočavaju s više prepreka pristupu tržištu rada, od kojih neke proizlaze iz pogrešne predodžbe o trošku prilagodbe radnog mjesta i pružanja razumne prilagodbe. Također je naglasilo važnost pristupa sveobuhvatnim uslugama rehabilitacije kako bi se poduprlo njihovo sudjelovanje na tržištu rada. Stoga je Vijeće istaknulo ključnu važnost osiguravanja razumne prilagodbe i podupiranja poslodavaca u pružanju takve prilagodbe te je pozvalo države članice da promiču zapošljavanje osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada primjenom svih dostupnih alata, među ostalim olakšavanjem prijelaza iz nezaposlenosti ili neaktivnosti na otvoreno tržište rada putem sveobuhvatne rehabilitacije i jednakog uživanja prava radnika, pa tako i za one koji rade u okviru zaštitnog zapošljavanja. U tu je svrhu u zaključcima također istaknuta potreba za priznavanjem i promicanjem uloge koju poslodavci u zaštitnom zapošljavanju i socijalna poduzeća imaju u podupiranju postupnog uključivanja i prijelaza na otvoreno tržište rada.
10. Europski parlament isto tako je istaknuo brojne izazove u osiguravanju uživanja punih i jednakih prava osoba s invaliditetom, među ostalim u području zapošljavanja te socijalne i gospodarske uključenosti. Parlament je naglasio da je razumna prilagodba pravo osoba s invaliditetom i smatra da bi trebalo promicati podizanje svijesti o tom pitanju.

11. U svojem mišljenju Europski gospodarski i socijalni odbor (dalje u tekstu „EGSO”) prepoznaje znatne izazove s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom, osobito žene, prije svega u pogledu zapošljavanja i socijalne uključenosti. U mišljenju navodi i da se u državama članicama u velikoj mjeri primjenjuju alternativni oblici zapošljavanja, ali rijetko dolazi do prijelaza iz takvih oblika zapošljavanja na otvoreno tržište rada. EGSO stoga potiče prijelaz na otvoreno tržište rada putem povećanja sposobnosti, osposobljavanja i obrazovanja, poduzetništva i potpore na radnom mjestu. Također potiče uspostavu zajedničkog fonda za razumnu prilagodbu koji bi financirali poslodavci i preporučuje poštovanje relevantnih međunarodnih konvencija kao preduvjeta za poticajne mjere državne potpore. Isto tako, navodi da su tehnologija i umjetna inteligencija korisne za povećanje zaposlenosti osoba s invaliditetom. U mišljenju se naglašava činjenica da je provedba Smjernica ključna za stvaranje uključivih radnih mjesta i podizanje svijesti o relevantnim subvencijama.
12. Prema istraživanju EU-SILC (statistika Europske unije o dohotku i životnim uvjetima) za 2023., velik udio osoba u dobi od 16 ili više godina i radno sposobnih osoba (20 – 64 godine) izjavio je da imaju laki ili teški stupanj invaliditeta (26,8 %² odnosno 19,4 %³).⁴

² 24,3 % za muškarce i 29,2 % za žene.

³ 18,1 % za muškarce i 20,8 % za žene.

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_silc_20/default/table?lang=en; izračunano na temelju osobne izjave o djelomičnom ili ozbiljnom ograničenju aktivnosti; istraživanjem su obuhvaćene samo osobe koje žive u privatnim kućanstvima te nisu prikupljene informacije o ustanovama.

13. U 2023. 51,7 %⁵ osoba u EU-u u dobi od 65 godina ili više izjavilo je⁶ da imaju invaliditet⁷. U Izvješću o starenju stanovništva za 2024. utvrđeno je da će se udio stanovništva u dobi od 65 godina i više vjerojatno povećati s oko 20 % u 2019. na 30 % do 2070., dok će se udio osoba u dobi od 80 godina i više vjerojatno povećati na 13 %, što je više nego dvostruko više od postojeće brojke. Te demografske promjene mogu dovesti do povećanja učestalosti invaliditeta, a stoga i do potrebe za pomoći te socijalnim uslugama i uslugama potpore.
14. Osim toga, na temelju najnovijih dostupnih podataka samo je oko 50,9 % osoba u dobi od 20 do 64 godine s invaliditetom bilo zaposleno 2021., u odnosu na 74,8 % osoba iste dobi bez invaliditeta⁸. Prema pregledu socijalnih pokazatelja razlika u stopi zaposlenosti između osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta u Uniji 2023. iznosila je 21,5 postotnih bodova⁹ u odnosu na 22,7 postotnih bodova¹⁰ 2014., što je minimalno poboljšanje tijekom posljednjeg desetljeća. Razlika je veća za osobe s teškim invaliditetom nego za osobe s umjerenim invaliditetom (36,5 postotnih bodova u usporedbi s 13,3 postotna boda u 2023.). Slično tome, prema istraživanju EU-SILC, u 2023. osobe s invaliditetom u dobi od 16 ili više godina bile su izloženije riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti (28,8 %¹¹) nego osobe bez invaliditeta (18,0 %¹²).¹³ Osim toga, studije pokazuju da su prihodi žena i muškaraca s invaliditetom niži od prihoda osoba bez invaliditeta.¹⁴

⁵ 48,5 % za muškarce i 54,2 % za žene.

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_silc_20/default/table?lang=en

⁷ U upitniku EU-SILC upotrijebljen je izraz „dugotrajna ograničenja u uobičajenim aktivnostima, viđena iz vlastite perspektive, koja su uzrokovana zdravstvenim problemima”.

⁸ U istraživanju EU-SILC korištena je terminologija u skladu s globalnim pokazateljem ograničenja aktivnosti (GALI).

⁹ 23,2 postotna boda za muškarce i 19,1 postotni bod za žene.

¹⁰ 24,8 postotnih bodova za muškarce i 20 postotnih bodova za žene.

¹¹ 27,5 % za muškarce i 29,7 % za žene.

¹² 17 % za muškarce i 19 % za žene.

¹³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_dpe010/default/table?lang=en

¹⁴ Izvješće o indeksu rodne ravnopravnosti za 2023. – Europski institut za ravnopravnost spolova: [Europska unija | Invaliditet | Novac | Preklapajuće nejednakosti | 2023. | Indeks rodne ravnopravnosti | Europski institut za ravnopravnost spolova \(europa.eu\)](#)

15. Manji broj žena s invaliditetom nego muškaraca s invaliditetom tvori radnu snagu, tj. radi ili traži posao¹⁵. Osim toga, veći udio žena s invaliditetom radi u nepunom radnom vremenu¹⁶.
16. Posljednjih godina nije došlo do bitnog povećanja zaposlenosti osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada. U analizi Eurofounda objavljenj 2023. istaknute su razlike na tržištu rada i stope zaposlenosti osoba s invaliditetom.¹⁷ Utvrđeno je i da su određene društvene skupine i dalje nedovoljno zastupljene na tržištu rada, iako bi se njihovim uključivanjem oslobodio potencijal radne snage EU-a i povećala socijalna kohezija. Prevladavanje prepreka zapošljavanju za te skupine moglo bi znatno doprinijeti rješavanju problema manjka radne snage i vještina, kako je istaknuto u Akcijskom planu Komisije o manjku radne snage i vještina u EU-u, u kojem je nedostatak prilagođenih radnih mjesta te uključivog zapošljavanja i uključivog osposobljavanja prepoznat kao prepreka sudjelovanju osoba s invaliditetom na tržištu rada.

NAGLAŠAVAJUĆI DA:

17. Ključno je prepoznati, zaštititi i promicati pravo osoba s invaliditetom da rade na ravnopravnoj osnovi s drugima, u skladu s obvezama utvrđenima u primjenjivom zakonodavstvu EU-a i međunarodnim instrumentima.
18. Raznolikost pozitivno utječe na rezultate i produktivnost zaposlenika. Organizacije s raznolikom radnom snagom mogu ponuditi raznovrsna rješenja za zadaće i izazove s kojima se suočavaju. Zaposlenici iz različitih sredina svojim stručnim znanjem i iskustvom doprinose prilagodbi tržištima koja se mijenjaju i potrebama potrošača. I prakse država članica prikupljene u Smjernicama ukazuju na pozitivne učinke raznolikosti zaposlenika.

¹⁵ Mišljenje: Socijalna integracija osoba s invaliditetom – Promicanje socijalne integracije osoba s invaliditetom i osoba s promijenjenom radnom sposobnošću (SOC/807)

¹⁶ EIGE, Indeks rodne ravnopravnosti za 2023. – <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2023>

¹⁷ Eurofound (2023.). *Changing labour markets – How to prevent a mismatch between skills and jobs in times of transition – Background paper* (Promjene na tržištima rada – Kako spriječiti neusklađenost između vještina i radnih mjesta za vrijeme tranzicije – pripremni dokument), Eurofound, Dublin.

19. Iako se koncepti politika i sustavi država članica znatno razlikuju, kako je istaknuto u Strategiji EU-a za osobe s invaliditetom, sudjelovanje u zapošljavanju najbolji je način za osiguravanje ekonomske neovisnosti i socijalne uključenosti osoba s invaliditetom. Iako bi naponi za povećanje zaposlenosti osoba s invaliditetom trebali biti usredotočeni na zapošljavanje na otvorenom tržištu rada, i dalje postoje alternativna okruženja izvan otvorenog tržišta rada (npr. zaštitne radionice, zaštitno zapošljavanje). Ta se alternativna okruženja znatno razlikuju među državama članicama, a stopa prijelaza iz tih okruženja na otvoreno tržište rada u većini država članica vrlo je niska, unatoč nastojanjima da se poštuje Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom.
20. Države članice na raspolaganju imaju brojne alate za potporu sudjelovanju osoba s invaliditetom na tržištu rada. Aktivnim politikama tržišta rada (kao što su prekvalifikacija, usavršavanje, usluge rehabilitacije, pripravnništva) i drugim mjerama (kao što su promicanje osobne asistencije na radnom mjestu, potpora zapošljavanju, nagrade za uključive mogućnosti zapošljavanja, sustavi kvota i kampanje za podizanje svijesti) te potporom samozapošljavanju, osnivanju *start-up* poduzeća i osnivanju socijalnih poduzeća u okviru socijalne ekonomije može se pozitivno utjecati na sudjelovanje osoba s invaliditetom na tržištu rada i u društvu i povećati to sudjelovanje te se može promicati jednako postupanje na tržištima rada.
21. Pristupačnost izgrađenog okoliša (uključujući radna mjesta), prijevoza (među ostalim do mjesta zaposlenja) te informacija i komunikacija (uključujući tehnologije i sustave) u kombinaciji s asistivnim tehnologijama ključan su preduvjet za jednako postupanje prema osobama s invaliditetom i njihovo sudjelovanje na tržištu rada. Načelo pristupačnosti utvrđeno je Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom i prepoznato u različitim područjima prava EU-a, kao što su Direktiva 2019/882 ili Direktiva 2016/2102. Realizacija pristupačnosti i pružanje osposobljavanja za poboljšanje stručnih kompetencija podupiru se u okviru vodeće inicijative Komisije pod nazivom „AccessibleEU”.
22. Borbom protiv diskriminacije na radnom mjestu potiče se i sudjelovanje osoba s invaliditetom na tržištu rada.

23. U Smjernicama se navodi da je pristupačnost anticipativne prirode jer je preduvjet za sudjelovanje i prava pristupa, dok je razumna prilagodba nešto što slijedi kako bi se prevladale preostale prepreke i odgovorilo na pojedinačne zahtjeve.
24. Osiguravanje razumne prilagodbe u svim područjima života zahtjev je Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom te važno sredstvo za osiguravanje jednakih mogućnosti i promicanje zapošljavanja na otvorenom tržištu rada. U skladu s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom uskraćivanje razumne prilagodbe predstavlja diskriminaciju. Međutim, razumna prilagodba ne smije poslodavcu nametnuti nerazmjerno opterećenje. U skladu s pravom EU-a¹⁸ razumna prilagodba sredstvo je za podupiranje sudjelovanja osoba s invaliditetom na tržištu rada na ravnopravnoj osnovi s drugima. Među ostalim, to znači da se, ako je to potrebno, u određenoj situaciji poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se osobi s invaliditetom omogućio pristup zapošljavanju, sudjelovanje ili napredovanje na radu ili usavršavanje.
25. Svaka obveza osiguravanja razumne prilagodbe nastaje tek nakon što je podnesen zahtjev za takvu prilagodbu ili nakon što potreba postane očita¹⁹. Ta se obveza može provesti s pomoću nekoliko odredaba, kako je Komisija istaknula u Smjernicama. Iako je posljednjih godina ostvaren određeni napredak, i dalje postoje znatni izazovi u provedbi prilagodbe na radnom mjestu, pa tako i u postupku prijave ili zapošljavanja, radnoj praksi ili u okviru promjena u radnom okruženju. Stoga je važno podići svijest poslodavaca o financijskoj potpori i naknadama koji su dostupni u državama članicama.

¹⁸ Članak 5., Direktiva Vijeća 2000/78/EZ.

¹⁹ Odbor za prava osoba s invaliditetom, Opći komentar br. 6 (2018.), točka 24. podtočka (b).

26. Osobe s invaliditetom i dalje se suočavaju sa znatnim preprekama u pristupu uslugama kao što su obrazovanje, osposobljavanje, savjetovanje o radu i profesionalno usmjeravanje, rehabilitacija, socijalna zaštita te usluge i programi za neovisno življenje i život u zajednici, među ostalim zbog nedovoljne pristupačnosti osnovnih usluga i potpore te nedovoljne dostupnosti asistivnih tehnologija. Sveobuhvatna rehabilitacija važan je element za tržište rada i socijalnu uključenost. U procesu rehabilitacije ustanove za profesionalnu rehabilitaciju pomažu osobama kojima je potrebna dodatna potpora da prevladaju prepreke, prvenstveno u pristupu zapošljavanju, zadržavanju radnog mjesta ili povratku na posao. To pomaže pojedincima koji se vraćaju na posao, kao i osobama s invaliditetom koje još nisu stupile na tržište rada.
27. U procesu rehabilitacije osoba s invaliditetom potreban je holistički pristup usmjeren na pojedinca. S tim bi procesom trebalo započeti što je prije moguće, uz brzu i detaljnu procjenu posebnih potreba određene osobe u okviru multidisciplinarnog tima koji uključuje dotičnu osobu, te bi ga trebalo primjenjivati onoliko dugo koliko je to potrebno.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA U SKLADU SA SVOJIM NACIONALNIM NADLEŽNOSTIMA I VODEĆI RAČUNA O NACIONALNIM OKOLNOSTIMA TE ULOZI I AUTONOMIJI SOCIJALNIH PARTNERA:

28. donesu mjere, uključujući postavljanje kvalitativnih ili kvantitativnih nacionalnih ciljeva, za povećanje stope zaposlenosti osoba s invaliditetom kako bi se smanjila razlika između stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta te kako bi se doprinijelo cilju povezanog poziva Komisije u okviru Strategije EU-a za osobe s invaliditetom;
29. promiču uključivanje pitanja invaliditeta i nediskriminirajućeg pristupa u relevantna područja politika kako bi se uzele u obzir posebne potrebe osoba s invaliditetom i ostvario njihov potencijal u gospodarstvu i društvu u cjelini;
30. prema potrebi ojačaju pružanje visokokvalitetnih, uključivih, dostupnih i cjenovno pristupačnih osnovnih socijalnih usluga i usluga potpore te osiguraju da te usluge odgovaraju zahtjevima u pogledu kvalitete koji se temelje na ljudskim pravima;

31. promiču i pružaju pristup procesima kojima se podupire prijelaz iz obrazovanja i osposobljavanja na otvoreno tržište rada, kao i između zaštitnog zapošljavanja i sudjelovanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, s posebnim naglaskom na cjeloživotnom usmjeravanju i, ako je izvedivo, personaliziranoj kontinuiranoj potpori; u tom pogledu promiču sudjelovanje ključnih aktera, primjerice socijalnih partnera ili javnih službi za zapošljavanje; osiguraju da postupci zapošljavanja budu pristupačni i uključivi, i da su evaluacije uspješnosti pravedne, nepristrane i utemeljene na sposobnostima i postignućima pojedinca;
32. prema potrebi ojačaju nacionalne okvire za razumnu prilagodbu i, ako je to potrebno, usklade ih s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom;
33. promiču provedbu svih smjernica u okviru paketa mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom; podupiru poslodavce u utvrđivanju i procjeni prepreka razumnoj prilagodbi, kao i mogućih odgovarajućih mjera za njihovo učinkovito uklanjanje;
34. promiču mjere obrazovanja i podizanja svijesti, kao i programe za promicanje raznolikosti, posebno među malim i srednjim poduzećima, te ih obavješćuju o dostupnim programima financiranja i potpore;
35. promiču zapošljavanje osoba s invaliditetom na uključivom i otvorenom tržištu rada poticanjem jednakog postupanja i podupiranjem mogućnosti i prilika za iskorištavanje fleksibilnih radnih aranžmana (kao što su fleksibilno radno vrijeme, zapošljavanje na nepuno radno vrijeme, rad na daljinu, zapošljavanje na temelju projekata ili čak dijeljenje radnih mjesta) kojima se osiguravaju personalizirani radni uvjeti i fleksibilnost, uz sudjelovanje socijalnih partnera i istodobno poštovanje njihove autonomije;

36. ispitaju mogućnosti za razvoj i poboljšanje sveobuhvatnih usluga rehabilitacije za osobe s invaliditetom tako da razmotre sljedeće aspekte:
- a. tim se uslugama podupire sudjelovanje u društvu, a posebno zapošljavanje osoba s invaliditetom, pri čemu se uzimaju u obzir individualne potrebe;
 - b. uspostavu suradnje među relevantnim područjima politike, kao što su zdravstvo, socijalna pitanja, obrazovanje, osposobljavanje, strukovno osposobljavanje i zapošljavanje, kako bi se na transparentan način jedno nastavilo na drugo i poduprlo uključivanje osoba s invaliditetom, uzimajući u obzir njihove konkretne individualne potrebe;
 - c. pružanje dostupnih i cjenovno pristupačnih kvalitetnih usluga svim osobama s invaliditetom, kao i asistivnih tehnologija, ako je to potrebno;
 - d. utvrđivanje i promicanje novih kapaciteta;
 - e. promicanje aktivnog i djelotvornog sudjelovanja dionika, uključujući osobe s invaliditetom i organizacije koje ih predstavljaju, u osmišljavanju i razvoju sveobuhvatnih usluga rehabilitacije;
37. jačaju ulogu socijalne ekonomije, a posebno socijalnih poduzeća, koja doprinose uključivanju osoba s invaliditetom na tržište rada, u skladu s Preporukom Vijeća o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU DA U SKLADU SA SVOJIM NADLEŽNOSTIMA:

38. prema potrebi poboljšaju prikupljanje podataka o životnim i radnim uvjetima osoba s invaliditetom te raščlanjenih podataka kako se zahtijeva u Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom, uključujući informacije o rehabilitaciji i zapošljavanju na otvorenom tržištu rada, te o alternativnim okruženjima;

39. nastave razmjenjivati iskustva i najbolju praksu s relevantnim organizacijama civilnog društva putem Europske platforme za osobe s invaliditetom u vezi s potporom djelotvornom promicanju zapošljavanja osoba s invaliditetom, provedbom razumne prilagodbe, usklađivanjem sa zakonodavstvom o pristupačnosti i sveobuhvatnom rehabilitacijom osoba s invaliditetom.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA:

40. u 2024. izradi izvješće o procjeni napretka u provedbi Strategije o pravima osoba s invaliditetom u okviru nastavka suradnje i intenzivnog savjetovanja s državama članicama putem Europske platforme za osobe s invaliditetom te, ako se to na temelju njezinih nalaza smatra potrebnim, tu strategiju ažurira;
41. u kontekstu daljnje provedbe Strategije:
- a. razmotri kako promicati djelotvornu provedbu razumne prilagodbe u drugim područjima života povrh zapošljavanja;
 - b. razmotri kako potaknuti uklanjanje postojećih prepreka pristupu i poboljšati pristupačnost radnog mjesta, prijevoza te informacijske i komunikacijske tehnologije;
 - c. razmotri pokretanje mjera usmjerenih na pomaganje poslodavcima da bolje razumiju i zadovolje potrebe osoba s invaliditetom kako bi se osigurali njihovo sudjelovanje i uključenost;
42. prati položaj u zaposlenju osoba s invaliditetom i olakša uzajamno učenje s obzirom na izazove, iskustva i dobre primjere iz prakse u državama članicama, među ostalim u kontekstu europskog semestra; osim toga, razmotri načine za bolje promicanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada primjenom međusektorskog pristupa, posebno za žene s invaliditetom.

POZIVA ODBOR ZA ZAPOSŁJAVANJE I ODBOR ZA SOCIJALNU ZAŠTITU DA:

43. promiču prikupljanje usporedivih podataka o životnim i radnim uvjetima osoba s invaliditetom uz daljnji razvoj pokazatelja EU-a;
 44. promiču uzajamno učenje i utvrde dobre primjere iz prakse u državama članicama u pogledu invaliditeta, među ostalim u području zapošljavanja, razumne prilagodbe te razvoja i evaluacije sveobuhvatnih usluga rehabilitacije, kao i usluga i programa za neovisno življenje i život u zajednici.
-

Referentni dokumenti

1. Međuinstitucijski dokumenti EU-a

Europski stup socijalnih prava

https://commission.europa.eu/publications/european-pillar-social-rights-booklet_en

2. Zakonodavstvo EU-a

Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, SL L 303, 2.12.2000., str. 16–22.

Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora, SL L 327, 2.12.2016., str. 1–15.

Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga, SL L 151, 7.6.2019., str. 70–115.

3. Vijeće Europske unije

Zaključci Vijeća o strategiji o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. (9749/1/21 REV 1)

Zaključci Vijeća o uključivanju osoba s invaliditetom na tržište rada (15134/22)

Zaključci Vijeća o tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 20/2023: „Potpora osobama s invaliditetom” (16613/23)

Preporuka Vijeća od 27. studenoga 2023. o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju (C/2023/1344)

4. Europski parlament

Rezolucija Europskog parlamenta od 13. prosinca 2022. prema jednakim pravima za osobe s invaliditetom (2022/2026(INI))

5. Europska komisija

Europska komisija, Komunikacija naslovljena „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.–2030.“, COM(2021) 101 final

Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom namijenjen poboljšanju rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1597&langId=hr>

Razumna prilagodba na radnom mjestu – smjernice i dobri primjeri iz prakse

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8612&furtherPubs=yes>

Smjernice za učinkovite programe strukovne rehabilitacije koji obuhvaćaju česte bolesti i vrste nesreća

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=hr&pubId=8644&furtherPubs=yes>

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Manjak radne snage i vještina u EU-u: akcijski plan” (COM(2024) 131 final)

6. Europski gospodarski i socijalni odbor

Mišljenje: Socijalna integracija osoba s invaliditetom – Promicanje socijalne integracije osoba s invaliditetom i osoba s promijenjenom radnom sposobnošću (SOC/807)

7. Ujedinjeni narodi

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom

Odbor UN-a za prava osoba s invaliditetom, Opća napomena br. 8 (2022.) o pravu osoba s invaliditetom na rad i zapošljavanje

Odbor UN-a za prava osoba s invaliditetom, Opća napomena br. 2 (2014.) o pristupačnosti

8. Eurostat

Uvod u statističke podatke o invaliditetu – objašnjenja statističkih podataka Eurostata:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_introduced#Disability_models
